

tilrettelægges bedst muligt, sådan at alsidigheden fastholdes.

Hermed sluttede forhandlingen, og lovforslaget overgik derefter til anden behandling.

Afstemning

Formanden:

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til Uddannelsesudvalget. Hvis ingen gør indsigelse, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

4) Første behandling af lovforslag nr. L 97: Forslag til lov om ændring af lov om folkeskolen. (Ændret opgavefordeling vedrørende den vidtgående specialundervisning).

Af undervisningsministeren (Margrethe Vestager).

(Fremsat 17/11 99).

Lovforslaget sættes til forhandling.

Forhandling

Frode Sørensen (S):

Det er god politik at lægge opgaverne dér, hvor det er mest hensigtsmæssigt og så tæt på den enkelte borger som muligt. Derfor indeholder ministerens forslag tanken om at give kommunerne mere ansvar for den vidtgående specialundervisning.

Det har længe været et generelt problem, at ansvaret for den vidtgående specialundervisning ligger dels i kommunerne, dels i amterne, og det er ikke altid, kommuner og amter har set ens på, om en folkeskoleelev har behov for specialundervisning eller ej. Efter forslaget får kommunerne kompetencen til at bestemme, om en elev i folkeskolen har behov for den vidtgående specialundervisning, som ligger i amtskommunerne.

Den pågældende specialundervisning skal kort sagt tilrettelægges i samarbejde mellem kommuner og amter. Det er stadig væk amterne, der skal stå for specialskoletilbud og -råd-

givning og for de lands- og landsdelsdækkende institutioner, hvor kommunerne fremover bliver ansvarlige for den specialundervisning, der finder sted i den enkelte kommune.

I sin fremsættelsestale understreger ministeren, at der skal ske en tidlig indsats, og at der i form af et udviklingsprogram skal ske en kvalitetsforbedring af den specialundervisning og -rådgivning, som bliver indført med lovforslaget – en virkelig god ting, som vi i Socialdemokratiet helt og holdent bakker op.

Som følge af den ændrede fordeling af kompetencen bliver klagerreglerne ændret, så forældre til et barn med behov for specialundervisning for fremtiden skal kunne klage over kommunens afgørelse vedrørende visitation og over amtets afgørelse om, hvilken slags specialundervisning der skal tilbydes. Som noget nyt indføres et egentligt klagenævn, der bliver den sidste administrative instans.

Jeg forstår, at de kommunale organisationer har truffet aftale om at flytte det økonomiske ansvar for den vidtgående specialundervisning i folkeskolen, så den betales af den enkelte kommune selv. Samtidig bliver takstniveauet således, at kommunerne bliver motiveret til at løse problemerne lokalt for de elever, hvis behov for vidtgående specialundervisning kan klares på kommunens almindelige folkeskoler, samtidig med at det sikres, at elever med et stort, vidtgående specialundervisningsbehov får adgang til amtets specialskoler, hvor den nødvendige ekspertise forefindes.

Af ministerens forslag fremgår det, at Indenrigsministeriets Finansieringsudvalg arbejder på en granskning dels af takstforhøjelsen på folkeskoleområdet, dels af indførelse af en grundtakst på servicelovens område. Udvalget skal fastslå, hvor meget der skal overføres fra amterne til kommunerne, og samtidig se på de følger, som ændringerne vil have for de kommunale udligningsordninger. Denne undersøgelse, som også medtager en rundspørge til samtlige amter og kommuner, foreligger i begyndelsen af næste år, hvor der vil være skabt et klart beslutningsgrundlag.

Der er jo reelt en del teknik i dette lovforslag og måske også en lille usikkerhed om, hvorvidt vi har fundet det optimale. For Socialdemokratiet drejer det sig om, at vi skal sikre en god specialundervisning for de svageste elever, herunder de handicappede, at vi kan sikre en klar ansvarsplacering, og at vi får en kvalitetsudvikling af specialundervisningen, samtidig med at

forældrene også inddrages i beslutningsprocessen.

Det er for Socialdemokratiet formålet med dette lovforslag, og derfor kan vi støtte det.

Else Winther Andersen (V):

Dette lovforslag er jo en fortsættelse helt tilbage fra udlægningen af åndssvageforsorgen op gennem 1980'erne, men det er også et meget konkret eksempel på en opgaveflytning fra Opgavekommissionens betænkning.

Venstre vil gerne overordnet sige, at det altid er en god ting, at den, der bestiller varen, også betaler. Det er princippet her, at det er kommunen, der bestiller varen, og dermed er det også kommunen, der på den måde bliver økonomisk ansvarlig.

Men der er nogle områder, som skal være afklaret, inden vi kan nærme os andenbehandlingen. Venstre er enig i, at det er godt, at vi får denne her førstebehandling, så vi kan få en debat i gang om emnet, så handicap- og invalideorganisationerne og forskellige om ikke patientforeninger så pårørendeorganisationer kan begynde at ytre sig, og at vi også kan få en diskussion i udvalget. For der er mange relevante spørgsmål også i de høringssvar, der er kommet.

Men der er også nogle andre problemer, der skal afklares, som Venstre ser det:

For det første er der det lovforslag, der skal komme fra Socialministeriet, og som jeg forstår først kommer hen på foråret. Jeg mener ikke, vi kan færdiggøre det her lovforslag, uden at vi færdiggør de to samlet, da tingene jo hænger sammen.

Det er også vigtigt, at vi afventer udredningsarbejdet fra Finansieringsudvalget under Indenrigsministeriet, der opgør størrelsen af den samlede overførsel, der skal ske fra det amtskommunale til det kommunale bloktilskud, som jo muligvis kan ende i et nyt udlignings-system. Det mener jeg også må hænge sammen med den afklaring.

For det skal være sådan, at vi sætter et økonomisk sikkerhedsnet under den lille kommune, hvis der forekommer særlig mange handicappede børn. Det med at sætte sikkerhedsnet blev også foreslået af Opgavekommissionen.

I de høringssvar, vi har fået, har man sat spørgsmålstegn ved, hvor sekretariatsbistanden i grunden skal ydes fra for det nye klagenevæn, der nu bliver nedsat, og det kan da godt være, at vi også skal se på det i udvalget.

Så har jeg noteret mig, at vi på det her område skal sikre, at de private skoler også bliver dækket på samme vis som folkeskolen.

Venstre tror, at den ændrede kompetencefordeling kan give en større helhed for de familier og børn, der har brug for et specialtilbud, ved, at det er kommunen, der får det fulde ansvar for indsatsen, i stedet for som nu, at mange familier oplever at være kastebold mellem kommunerne og amterne. Og så må vi jo indrømme, at der reelt somme tider også har været tale om kassetænkning.

Det er godt nu at kunne få en helhedsløsning, og derudaf tror jeg at der også kommer nogle nye pædagogiske tiltag frem. Og jeg tror på, at kommunerne kan løse opgaverne eventuelt sammen med en nabokommune, og at man på den måde også kan oparbejde en større pædagogisk viden. For glem ikke, at det her jo trods alt også foregår i barnets og den unges nærmiljø, hvor så amtet fortsat kan være en god sparingspartner og konsulent i løsningen af specielle opgaver.

Brian Mikkelsen (KF):

Den nuværende ordning vedrørende den vidtgående specialundervisning trænger jo til at blive revideret. Det viser de mange klagesager med al ønskelig tydelighed:

Sagen er jo den, at dette er en gruppe, som trænger til at blive samlet op, trænger til at blive »nursed«, trænger til at blive kælet for og trænger til at blive specialbehandlet.

Det af undervisningsministeren fremsatte lovforslag skulle gerne råde bod på de mange problemer, som klagesagerne peger på, og da der har været tale om et tæt samarbejde mellem ministeriet, KL og Amtsrådsforeningen, føler vi os fra konservativ side overbevist om, at de sammen trods alt har tænkt sig om og er fremkommet med den bedst mulige løsning. Derfor kan vi som udgangspunkt støtte forslaget.

Vi vil dog anbefale, at der under udvalgsarbejdet bliver set nærmere på de bekymringer, som en meget stor del af handicaporganisationerne giver udtryk for i høringssvarene. Specielt de mindre foreninger, såsom foreningerne for de ordblinde og stammerne, er bange for at blive klemt i den nye ordning. De frygter, at der vil mangle forståelse for de handicap, disse foreninger repræsenterer, ude i kommunerne. Dermed frygter foreningerne, at børn med de nævnte handicap vil opleve en klar forringelse i undervisningskvaliteten. Vi må under udvalgs-

arbejdet sikre, at der bliver taget tilstrækkelig hensyn til disse grupper, og at der ikke opstår de frygtede forringelser.

Med hensyn til klagemulighederne mener vi fra konservativ side, at det er vigtigt at huske på, at forældre til handicappede børn ofte i forvejen har så mange problemer omkring deres børn, at deres hverdag er fuldstændig fyldt op. Den er fyldt op med at løse de helt banale problemer, der er, når man har handicappede børn. Og hvis der så også skal være overskud til at løse de andre problemer såsom at lære noget og komme videre i tilværelsen, få en ballast, få en lærdom, så bliver det næsten umuligt. Og det er derfor, mange af de specialskoler, vi har rundt omkring, er så gode og så givtige for den enkelte og for familien.

Det kan derfor være meget, meget vanskeligt at forestille sig, at man har det psykiske overskud til at sørge for, at der bliver startet en klagesag mod de kommuner, som ikke lever op til deres ansvar.

Derfor mener vi, at der i lovtæksten skal være et klarere grundlag og en klarere formulering, som sikrer, at man under alle omstændigheder kan tage sig af de mennesker, som har store problemer med forskellige handicap. Vi bør også sikre os, at der er god mulighed for råd og vejledning til de pågældende forældre.

Når vi læser høringssvarene, kan vi se, at Børnerådet i sit høringssvar skriver, at det er Børnerådets synspunkt, at økonomien ikke må sætte grænser for valget af rigtige undervisningstilbud. Vi er i Det Konservative Folkeparti – lidt undtagelsesvis – helt enige i Børnerådets synspunkt, og vi håber og tror, at det fremsatte forslag kan sikre de berørte børn de bedst mulige betingelser for kvalitetsfuld undervisning.

Anne Baastrup (SF):

Ifølge gældende ret har kommunen forpligtelse til at sikre, at et barn under 18 år modtager specialundervisning. Drejer det sig om vidtgående specialundervisning, så foretager kommunen en indstilling til amtet, der træffer afgørelse.

Denne ordning har været diskuteret i mange år og har været genstand for voldsomme principielle holdninger hos de forskellige parter. Og samtidig har opgavefordelingen givet anledning til mange klagesager, især klager fra kommunerne.

Med det her forslag søges der gjort op med denne opgavefordeling. Kommunen skal nu fremover træffe afgørelse om elevens behov for

vidtgående specialundervisning. Afgørelsen skal ledsages af en indstilling om behovet, og betalingen bliver nu maksimalt for kommunen ca. 161.000 kr. Klageretten – og det er centralt for SF – er forbeholdt forældrene.

Forslaget er en del af folkeskoleforliget, og SF har været til adskillige møder om denne sag.

Der er generelt i høringssvarene en positiv holdning til lovforslaget, idet der dog, som de foregående ordførere har nævnt, er nogle problemer.

I forbindelse med kommuneforhandlingerne i foråret om aftalen for år 2000-2002 blev det aftalt, at man også på det sociale område skal etablere en grundtakstmodel, i princippet efter samme regler som i dette lovforslag.

Lægger vi de to beløb sammen, kan det være en ganske overordentlig stor byrde for en lille kommune. Vi har derfor i forhandlingerne lagt vægt på, at konsekvenserne af dette lovforslag og konsekvenserne af det, der kommer til at ske på børn og unge-området i serviceloven, skal ses i sammenhæng.

Det kan som nævnt blive uforholdsmæssigt dyrt for en lille kommune at have udgifter i denne her størrelsesorden, og er man forældre til børn, der påtvinger en kommune store udgifter, kan det være ganske, ganske vanskeligt at klare livet.

Vi er derfor tilfredse med aftalen med ministeren om, at behandlingen af det her lovforslag afventer dels Finansieringsudvalgets undersøgelse, dels socialministerens lovforslag på børn og unge-området.

Det er centrale opgaver, der nu lægges om. Det er uhyre vigtigt, at vi ikke via denne opgaveomlægning og dermed finansieringsomlægning kommer til at klemme nogen som helst.

Vi støtter principielt lovforslaget, men det skal som nævnt afvente en grundig udvalgsbehandling såvel som Finansieringsudvalgets redegørelse og enighed om, hvorvidt det er det rigtige, plus enighed om, at det godt kan lade sig gøre, selv om også socialministeren lægger børn og unge-området om.

Christian H. Hansen (DF):

Forslaget her går ud på at tillægge kommunerne et større ansvar for den vidtgående specialundervisning, bl.a. således, at undervisningen i højere grad kan tilrettelægges tættere på det enkelte barns og familiens nære omgivelser.

I Dansk Folkeparti finder vi, at det er rigtigt, at tilrettelæggelsen af undervisningen bør fore-

tages så tæt på det enkelte barn som overhovedet muligt, men også, at det sker under sikring af et højt kvalitetsniveau.

Af forslaget fremgår det, at amtskommunerne fortsat vil få ansvaret for specialskoletilbudet og de landsdelsdækkende institutioner, men at kommunerne fremover vil få ansvaret for den specialundervisning, der kan finde sted i de enkelte kommuner.

Med hensyn til dette er det meget vigtigt for Dansk Folkeparti, at man holder nøje øje med, at der er områder inden for specialtilbud og specialrådgivning, som det ikke er fagligt forsvarligt på nuværende tidspunkt at lægge ud til kommunerne, fordi mange kommuner ikke har den fornødne bæredygtighed til at løse disse opgaver.

Med henvisning til, at der ifølge lovforslaget etableres et klagenævn, kunne vi i Dansk Folkeparti godt tænke os, at det blev lidt mere konkret præciseret. Jeg tænker her på, at der i lovforslagets bemærkninger står:

»Det kan eventuelt efter regler i nævnets forretningsorden ske på den måde, at organisationerne udpeger en række sagkyndige, hvoraf formanden til brug for den enkelte sag udvælger den til den pågældende sag bedst egnede.«

Umiddelbart må jeg sige, at klagenævnet også for Dansk Folkeparti virker noget tillukket, og jeg vil gerne her spørge ministeren, om man ikke kunne være kommet frem til en noget mere uvildig klageinstans. Jeg håber, at ministeren kan svare på det i dag; ellers er det noget; vi må se nærmere på under det videre udvalgsarbejde.

Det fremgår ligeledes af lovforslaget, at ministeren agter at iværksætte et udviklingsprogram, som skal forøge kvaliteten i undervisningen og rådgivningen af elever i grundskolen med særlige behov, og at man vil nedsætte et centralt udvalg bestående af repræsentanter for folkeskolens parter og De Samvirkende Invalideorganisationer, der skal følge udviklingen allerede fra den nye ordnings start.

Men spørgsmålet her kunne jo være, om man ikke kunne have igangsat denne rådgivning og måske også et udviklingsprogram om kvalitet, inden man vedtog lovforslaget, og så ud fra dette kunne have målt og dermed have fået et efter vor opfattelse større erfaringsgrundlag.

Mange organisationer, bl.a. ordblinde og stammere, har i høringsvarene rejst en del spørgsmål, som vi mener der skal kigges nærmere på under udvalgsarbejdet.

Jeg må sige, at Dansk Folkeparti er lidt tvivlende over for det her lovforslag, og vi har nogle spørgsmål, som vi vil stille under det videre udvalgsarbejde. Måske kan disse gøre, at vi får løst de knuder, vi umiddelbart ser i det her lovforslag.

Susanne Clemensen (CD):

Det skal ikke være nogen hemmelighed, at vi i CD har været meget bekymrede for, om den ændrede opgavefordeling vedrørende den vidtgående specialundervisning, som der her lægges op til, er den rette måde at opnå det kvalitetsløft af den vidtgående specialundervisning, som der er behov for. Og det skal heller ikke være nogen hemmelighed, at vi netop har haft en lang række møder i folkeskoleforligskredsen for at få vendt denne her problemstilling meget indgående.

Omvendt har den uklare kompetencefordeling jo også ført til et uhørt antal af klagesager i Undervisningsministeriet, fordi amterne og kommunerne har været uenige om, hvilke tiltag der var nødvendige.

Derfor kan man sige, at en løsning på det her problem har været at give kommunalbestyrelsen kompetencen til at foretage henvisning af børn og unge til specialundervisning og anden specialpædagogisk bistand ved amtsrådets foranstaltning, når kommunalbestyrelsen finder, at de pågældende børn og unges udvikling stiller krav om en særlig vidtgående hensyntagen eller støtte, der bedst kan imødekommes ved en amtskommunal foranstaltning.

Det påhviler altså fortsat amtskommunen at indrette og sørge for specialundervisning af børn og unge under 18 år, der bor eller opholder sig i amtskommunen, og som vedkommende kommunalbestyrelse har henvist til amtsrådets foranstaltning.

Et af de påtrængende spørgsmål er naturligvis, om den pædagogisk-psykologiske rådgivning i kommunerne og naturligvis også de enkelte lærere, skoleledere og skolebestyrelser er tilstrækkelig godt klædt på til at kunne vurdere, hvornår børn og unge skal henvises til specialundervisning og anden specialpædagogisk bistand ved amtsrådets foranstaltning.

Når vi i CD alligevel har valgt, om end noget modstræbende, at bakke det her lovforslag op, hænger det sammen med, at De Samvirkende Invalideorganisationer og til dels også Landsforeningen for Udviklingshæmmede mener, at dette lovforslag er et lille skridt i den rigtige

retning, fordi situationen på nuværende tidspunkt er uholdbar.

Vi har i CD også lagt vægt på, at Undervisningsministeriet i samarbejde med Kommunerne Landsforening, Amtsrådsforeningen og De Samvirkende Invalideorganisationer sætter et kvalitetsudviklingsprogram i gang, der bl.a. skal medvirke til at styrke den pædagogisk-psykologiske rådgivning i kommunerne, og ikke mindst, at de her påtænkte ændringer skal evalueres, og at lovforslaget skal fremsættes til revision i Folketinget i folketingsåret 2005-06.

Vi har i CD været meget optaget af bl.a. ordblindes vilkår i uddannelsessystemet, og derfor vil vi da heller ikke afvise, at der kan være behov for at se på deres vilkår i forbindelse med det her lovforslag.

Hvad angår den økonomiske situation for de små kommuner med den ændrede finansiering, har vi taget forbehold med hensyn til at støtte lovforslaget, idet vi afventer Indenrigsministeriets undersøgelse.

Henrik Svane (RV):

Dette lovforslag omhandler en meget vanskelig udfordring, nemlig håndteringen af de bogligt svage elever i folkeskolen, der kræver vidtgående specialundervisning. Til gengæld er det et meget centralt område. Erfaringen viser, at de fleste bogligt svage elever kan opnå gode læsefærdigheder, hvis der gribes ind tidligt nok med den rigtige undervisningsform.

Med det store antal funktionelle analfabeter, vi ved der er i Danmark, er det en stor udfordring, at vi ikke taber endnu et stort udsnit af en generation på gulvet, fordi vi ikke løste opgaven tilfredsstillende på det rigtige tidspunkt.

Men der er også grund til at tro, at denne lov forbedrer den eksisterende ordning betydeligt. Der er nemlig gjort et stort arbejde for at af-dække de mange forskellige muligheder på bedste vis.

Overordnet er lovforslaget skruet fornuftigt sammen på baggrund af erfaringen fra tidligere og ikke mindst på baggrund af Opgavekommissionens grundige betænkning fra december 1998. Ansvarsfordelingen mellem kommuner og amter er mere klar end før, hvor de svage elever ofte var kastebold mellem de to kommunale instanser og Undervisningsministeriet, der var ankeinstans, sendte talrige klager over de trufne afgørelser på kommunalt niveau. Det fungerede simpelt hen ikke efter hensigten.

Ansvarsfordelingen ændres således: Kommunerne, der er tæt på eleverne, har fået overdraget visiteringsansvaret, der før var delt mellem kommune og amt, mens amtet besidder kompetencen, såvel den faglige som den beslutende, til at vurdere, hvilke specialtilbud der er relevante for den pågældende elev.

Kompetencefordelingen understøttes samtidig af den måde, som forslaget økonomisk er skruet sammen på, således at vi gerne skulle undgå, at eleverne igen bliver kastebold på grund af kassetænkning. Vi tror i Det Radikale Venstre, at det kan lade sig gøre med den fordelingsnøgle, som forslaget bygger på, selv om man selvfølgelig aldrig kan undgå enkelte kedelige undtagelsessager.

Klagereglerne er også ændret væsentligt. Ifølge forslaget kan kun forældre klage over visitering og det anbefalede specialundervisningstilbud. Det sker imidlertid ikke i Undervisningsministeriet, men i et særligt klageorgan, der besidder den faglige kompetence til at træffe afgørelserne.

Desuden forventer Det Radikale Venstre i lighed med ministeren, at klageantallet vil formindskes på grund af den tættere dialog mellem de involverede myndigheder og forældrene, som forslaget lægger op til.

Imidlertid er der også bekymringer fra nogle sider over forslaget. Det gælder særlig og måske selvfølgelig de organisationer, der varetager de børns interesser, der har behov for den vidtgående specialundervisning. Disse organisationer er særlig bekymrede for, om kommunerne kan gennemføre en kompetent visitering, det vil sige finde de elever, der har behov for særlig hjælp til indlæring.

Det er oplagt, at det er en relevant indvending, men jeg tror, at kommunerne kan løfte opgaven, ikke mindst fordi det er et område, som også ministeriet vil følge tæt, og der vil blive iværksat et udviklingsprogram, der sikrer kvalificerede folk til at løse opgaven. Derudover vil den amtslige ekspertise fortsat være til rådighed, hvis kommunen ønsker at forhøre sig dér, selv om kommunen altså foretager den endelige afgørelse.

Endelig vil vi selvfølgelig følge udviklingen tæt for at se, om loven fungerer efter hensigten. I den forbindelse er det betryggende, at der gennemføres en stor evaluering efter 3 år, således at vi på den baggrund kan forbedre loven yderligere på de steder, hvor der måtte være behov for ændringer.

På baggrund af disse kommentarer kan Det Radikale Venstre støtte lovforslaget, og vi tror på, at det bliver til glæde for mange af de indlæringsssvage elever.

Søren Kolstrup (EL):

Enhedslisten er meget skeptisk over for det forslag, som her er til behandling.

Problemet ved at flytte kompetencen for den vidtgående specialundervisning fra amt til kommune er i virkeligheden ikke en lille sag. Det springende punkt er, om nogle af de svageste kommuner har kræfter til at løfte den her sag. Har de kræfter til at foretage den fornødne visitering?

Hvis man læser lovforslaget igennem, ser man en række lidet overbevisende udsagn i bemærkningerne til lovforslaget, nemlig at forudsætningen for lovforslaget er, at kommunerne vil foretage en sagkyndig vurdering, at kommunerne vil henvise et barn til amtet uanset økonomien, og at kommunen yder den nødvendige specialundervisning. Samtidig siges det, at kommunerne skal arbejde sammen og sammen med amtet for at sikre ordentlige tilbud.

Jeg synes, der hersker megen usikkerhed i det her forslag, også når det i fremsættelsen hedder, at »det forventes, at amternes ekspertise i forhold til børn og unge med særlig vidtgående behov opretholdes«. Og det er jo lige præcis det, der er det springende punkt. Er der nogle af de svage kommuner, der bliver ladet i stikken? Spørgsmålet står i hvert fald tilbage, og vi vil være meget aktive under behandlingen af det her lovforslag og prøve at sikre, at der ikke er nogen, der bliver ladet i stikken i svage kommuner.

Enhedslisten vil kigge nøje på det nye klagenævn, om det er et fremskridt for forældrenes og børnenes retssikkerhed. Det springende punkt er, om der nu gives alle mulighed for at klage. Det er jo ikke sikkert, at det er alle, der har lige mange ressourcer til at klage, og dér vil vi godt stille en lang række opklarende spørgsmål.

Enhedslisten vil godt gå positivt ind i arbejdet med lovforslaget, men jeg må sige, at vores udgangspunkt er, at vi er meget bekymrede for det her forslag.

Tove Videbæk (KRF):

Dette lovforslag bygger på Opgavekommissionens betænkning fra december 1998, og det indebærer, at det fremover skal være kommunal-

bestyrelsen, der træffer afgørelse om, at der skal sættes ind med specialundervisning vedrørende børn og unge under 18 år. Kommunalbestyrelsen skal træffe afgørelse om, hvornår elevens behov for støtte bedst kan tilgodeses ved en amtskommunal foranstaltning, og amtsrådet skal herefter have forpligtelse til og ansvar for at etablere denne specialundervisning.

Hvis forældrene ikke er tilfredse med kommunens eller amtets beslutninger om foranstaltninger på det her område, ja, så kan forældrene klage til det specielle klagenævn, men amt og kommune har ikke klagemulighed.

I mange af de høringssvar, der er indkommet til det her, luftes der en betænkelighed ved, at sekretariatet for dette klagenævn ligger i kommune- eller amtsrådsregi. Man mener ikke, at klagenævnet kan være en helt uafhængig og upartisk institution, når det er beliggende dér.

Men det, som er det vigtigste for Kristeligt Folkeparti i den her forbindelse, er at sikre, at ingen af de børn og unge, der har brug for specialundervisning, kommer i klemme mellem kommune- og amtskasser eller nogen kasser i det hele taget. Derfor er det vigtigt for os, at vedtagelse af det her forslag udsættes, til finansieringsformen er helt på plads.

DSI og Det Centrale Handicapråd påpeger i deres høringssvar, at de er bekymrede over forskellige offentlige instansers forskellige tolkning af lovens bogstav vedrørende samarbejdet mellem kommuner og amter, der skal praktiseres ifølge denne lov. Og Det Centrale Handicapråd opfordrer direkte undervisningsministeren til at tage initiativ til drøftelser mellem de berørte parter om tilrettelæggelse af en kontakt- og samarbejdsform, så det vil jeg hermed gerne understrege nødvendigheden af. Ordblindeforeningen har også en lang række bekymringer, som vi må lytte til og kigge på under udvalgsarbejdet.

Samtidig vil jeg påpege, at de frie skoler er undtaget fra disse nye regler. Den vidtgående specialundervisning på de frie grundskoler ønsker Frie Grundskolers Fællesråd skal fortsætte uændret.

Så jeg er grundlæggende for lovforslaget, men under udvalgsarbejdet vil jeg nøje gennemgå høringssvarene og søge at få nogle knaster klaret, herunder også, hvordan finansieringen skal kunne klares af mindre kommuner.

Så Kristeligt Folkeparti støtter principielt forslaget, men vil henstille, at vedtagelsen udsættes, til alle de her spørgsmål er afklaret.

Tom Behnke (FRI):

Frihed 2000 er også positivt indstillet over for lovforslaget.

Jeg skal ikke gentage alle de mange positive ting, der har været sagt om forslaget, men derimod tage fat i noget af det, som måske kan give problemer, og som i hvert fald giver os nogle overvejelser med hensyn til, om vi nu er hundrede procent for forslaget. Og det er med hensyn til det, at man nu meget godt ændrer det således, at forældrene får muligheden for at klage over kommunernes afgørelse om visitationen, og at de også kan klage over amternes valg af, hvilket indhold der skal være i tilbudet.

Men hvis man ikke er helt tilfreds med det, hvem er det så, man skal klage til? Ja, det er så et klagenevæn, der bliver nedsat. Og det er altid godt, at der bliver nedsat et klagenevæn, men forudsætningen for, at det er en god ting, at der er et klagenevæn, er, at det er et uvildigt klagenevæn. Men når man så ser, hvem det er, der skal sidde i det her klagenevæn, at det er en repræsentant for Amtsrådsforeningen og det er en repræsentant for Kommunernes Landsforening, så må man stille sig selv spørgsmålet: Når nu man ønsker at klage over netop de to instanser og så netop de to instanser skal afgøre og vurdere den klage, er det så uvildigt? Næh, det er det ikke.

Det kan godt være, at man kan sige: Jamen altså, i virkeligheden vil det være uvildigt, fordi de mennesker, der sidder der, selvfølgelig er nogle hæderlige, gode mennesker. O.k., det vil vi godt give medhold i, men opfattelsen vil altid være, at det ikke er uvildigt, og derfor bør man allerede, inden vi når til en tredjebehandling af dette her lovforslag, få lavet en anden konstruktion med hensyn til klagenevnet, så klagenevnet ikke bare er uvildigt, men også opfattes som værende uvildigt.

Det andet spørgsmål, jeg har lyst til at rejse under denne debat, er foranlediget af en henvendelse, jeg fik i sidste uge om de udviklingshæmmedes mulighed for at komme på højskole. Jeg nævner det her under førstebehandlingen, for hvis det bliver muligt via nogle ændringsforslag at få det med ind, vil det være hensigtsmæssigt, at vi allerede nu tager fat på den problemstilling.

Det er sådan, at de udviklingshæmmede i dag har ganske svært ved at komme på de almindelige højskoler, fordi, som det siges, det jo i nogen grad vil bremse den proces, der er i høj-

skolerne osv., og det kan man måske godt forstå.

Men så har de udviklingshæmmede sagt: Kan vi så ikke få lov til at lave vores egen højskole? Nej, siger man så; det forhindrer lovgivningen. Lovgivningen forhindrer, at de kan lave deres egen højskole, og i dag udelukkes de fra de almindelige højskoler, og det er ikke hensigtsmæssigt.

Jeg mener, at lige præcis under den her debat om den vidtgående specialundervisning bør vi også tage det med, og kunne vi via et ændringsforslag få lavet det om, så vi fik blødt den paragraf op, der forhindrer, at man kan lave en sådan højskole, så ville det være skønt, og det vil vi i Frihed 2000 fremsætte et ændringsforslag om.

Undervisningsministeren (Margrethe Vestager):

Jeg vil gerne takke for den overvejende positive, men også bekymrede tilslutning til forslaget, som det ligger. Jeg ser det som et udtryk for den omhu og omtanke, som Folketingets partier har over for de børn og unge, hvis situation er ganske skrøbelig med hensyn til at få opfyldt deres undervisningsbehov.

Jeg lægger selv meget vægt på det udviklingsprogram, som sættes i værk parallelt med lovforslaget, og på, at vi får lavet ordninger, som gør, at vi får udviklet kvaliteten af de tilbud, der skal til.

Det er jo klart, at vi under udvalgsbehandlingen kan drøfte klagenevnets sammensætning. Jeg vil gerne gøre opmærksom på, at det foreslås, at sekretariatet placeres i Undervisningsministeriets regi, sådan at der er en klar og klassisk varetagelse af sekretariatsopgaven.

Med hensyn til de private skoler vil det være sådan, at vi i løbet af det kommende år forsøger at gennemlyse hele special- og vidtgående specialundervisningsområdet i forhold til andre skoleformer end folkeskolen, for det er jo klart, at der bliver nogle afledte effekter også i forhold til andre skoleformer. Derfor vil vi vende tilbage til det spørgsmål, så også de private skoler kan blive ved med at yde deres bidrag til specialundervisningen og, som de gør i dag, om end i begrænset omfang, også den vidtgående specialundervisning, fordi de naturligvis også er interesserede i at påtage sig det medansvar for de unge, som gerne vil være i de frie skolars regi.

Jeg kan oplyse, at Undervisningsministeriet allerede har drøftelser med de berørte parter for at være sikker på, at de, der skal administrere den lovgivning, er enige om fortolkningen af lovens bogstav, sådan at man ikke kommer i klemme i den konkrete sagsbehandling, når amtet, kommunen og de berørte organisationer skal have den nye kompetencefordeling til at fungere.

Med hensyn til klagenævnet er det værd at mærke sig, at det ikke er KL og Amtsrådsforeningen alene, men at der naturligvis også sidder eksperter inden for de berørte områder.

Sidst vil jeg sige, at jeg synes også, det er meget hensigtsmæssigt, at den endelige vedtagelse afventer afklaring med hensyn til byrdefordelingsdiskussionen, fordi vi jo har en fælles interesse i at sikre, at enkelte børn i små kommuner ikke bliver ofre for en u hensigtsmæssig byrdefordeling.

Hermed sluttede forhandlingen, og lovforslaget afgik derefter til anden behandling.

Afstemning

Formanden:

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til Uddannelsesudvalget. Hvis ingen gør indsigelse, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

5) Første behandling af lovforslag nr. L 98: Forslag til lov om ændring af forskellige love på Undervisningsministeriets område. (Det repræsentative demokrati i uddannelsessystemet.

Af undervisningsministeren (Margrethe Vestager).
(Fremsat 17/11 99).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Jeppe Kofod (S):

Som vi alle ved, bliver man ikke født som demokrat. Der er mange steder i verden, hvor demokrati er en by i Danmark. Kun få hundrede kilometer fra os er der flere millioner mennesker, som indtil for 10 år siden ikke kendte til reelt demokrati, ikke vidste, hvad det vil sige at have indflydelse, at være medbestemmende.

Vi har lært, at den vigtigste forudsætning for demokrati er viden om, hvordan et demokratisk samfund fungerer, ikke kun i teorien, men også i praksis. Vi har i dag en dansk folkeskole, hvis formål bl.a. er netop at undervise og opdrage eleverne til at kunne tage aktivt del i et demokratisk samfund. Folkeskolen bliver dermed en meget central del af demokratiet.

Vi fødes jo ikke med et særligt demokratigen. Man skal lære, hvordan vi får ansvar, indflydelse og medbestemmelse. Vi skal lære demokrati. Demokrati er ikke en statisk størrelse, som de gamle grækere opfandt. Demokratiet udvikler sig og kan tilpasse sig alle lande, alle kulturer, alle personer og alle tider.

Især teknologien gør verden mindre dag for dag, og det betyder nye globale fællesskaber, men også nye udfordringer for de traditionelle fællesskaber, f.eks. nationalstaten, kernefamilien osv.

Samtidig ser vi i stigende grad organisationer og personer, der kæmper imod demokratiet: nynazister, autonome, dyrenes såkaldte befrielsesfront osv. Og i Sverige har vi alene inden for det sidste halve år set mord på og bomber og trusselsbreve mod antinazister.

Disse kræfter er nok nogle af de mest akutte trusler mod vore grundlæggende demokratiske spilleregler, og derfor er vi nødt til at slå hårdt ned på dem nu, men også samtidig lappe de huller, der har gjort dem mulige.

Svaret på den yderste højrefløjs trusler er hverken frygt eller afmagt, tværtimod; svaret er, at vi skal styrke de grundlæggende værdier for vort danske samfund, herunder ikke mindst demokratiet, fællesskabet, respekten for mangfoldigheden og forskelligheden.

Vi skal udvikle og forbedre demokratiet, så det passer til både de moderne tider og de moderne mennesker, og her spiller vores uddannelsessystem en nøglerolle. Gennem uddannelse kan vi give både nuværende og kommende generationer en ordentlig demokratisk ballast i bagagen, og det skylder vi dem.